

Κατανοώντας τον Αυτισμό!

Πολλοί θεωρούν ότι ο αυτισμός είναι κάποιου είδους ασθένεια, η οποία με το πέρασμα των χρόνων θα σταματήσει απλά να υπάρχει. Οι πιο συνειδητοποιημένοι κατανοούν ότι πρόκειται για μια νευροαναπτυξιακή διαταραχή που εμφανίζεται κατά την πρώιμη αναπτυξιακή περίοδο, ωστόσο παραμένει και επιμένει τόσο κατά την ενηλικίωση όσο και καθ'όλη τη διάρκεια της ζωής του ατόμου. Η διαταραχή μάλιστα συγκαταλέγεται τόσο στο Διαγνωστικό και Στατιστικό Εγχειρίδιο Ψυχικών Διαταραχών (DSM-V) της Αμερικανικής Ψυχιατρικής Εταιρείας όσο και στη Διεθνή Στατιστική Ταξινόμηση Νοσημάτων και Συναφών Προβλημάτων Υγείας (ICD-10) του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας.

Τα πρωτογενή συμπτώματα της διαταραχής διαφοροποιούνται ως προς το βαθμό και την ένταση τους, ανάλογα με τη σοβαρότητα της αυτιστικής κατάστασης, την ηλικία και το αναπτυξιακό επίπεδο του παιδιού. Η διαφοροποίηση αυτή επιβάλλει και τη χρήση του όρου **“Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος”**, όπως αυτή προκρίνεται και από την πέμπτη και αναθεωρημένη έκδοση του DSM-V.

Ποιες είναι όμως οι βασικές δυσκολίες των παιδιών με αυτισμό;

Αν έπρεπε να προσδιορίσουμε τις βασικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα παιδιά με αυτισμό θα λέγαμε ότι αφορούν τρεις τομείς: **την κοινωνική επικοινωνία και αλληλεπίδραση, τα πρότυπα συμπεριφοράς και τα ενδιαφέροντα και τις δραστηριότητες.**

Όσον αφορά τον τομέα της κοινωνικής επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης, το άτομο με αυτισμό δεν έχει καμία ή έχει μειωμένη επιθυμία να συναναστραφεί με ανθρώπους του περιβάλλοντος του, συχνά έχει επιθετική συμπεριφορά προς του άλλους αλλά και τον εαυτό, δυσκολεύεται να προσαρμόσει τη συμπεριφορά του στις διάφορες κοινωνικές περιστάσεις και δεν θέλει να συμμετέχει σε ομαδικά ή δυαδικά παιχνίδια.

Στην περίπτωση όμως που το άτομο επιθυμεί την κοινωνική επικοινωνία, η καθυστέρηση και τα ελλείμματα στην ανάπτυξη του λόγου, η μονόπλευρη χρήση αυτού για την ικανοποίηση κάποιας προσωπικής ανάγκης και επιθυμίας, η αδυναμία να μοιραστεί σκέψεις και συναισθήματα, η απουσία βλεμματικής επαφής, η αδυναμία κατανόησης των συμβολικών εννοιών και μεταφορών αλλά και η αδυναμία κατανόησης και χρήσης μη λεκτικών μορφών επικοινωνίας (χειρονομίες, εκφράσεις προσώπου, προσανατολισμός σώματος) δυσχεραίνουν την κοινωνική προσέγγιση και τη διατήρηση ενός αυθόρμητου διαλόγου.

Όσον αφορά τον τομέα των προτύπων συμπεριφορών, το άτομο με αυτισμό αντιστέκεται έντονα σε οποιαδήποτε αλλαγή του περιβάλλοντος και του προγράμματος του, έχει επιμονή με τη σταθερή θέση των πραγμάτων σε όλα τα περιβάλλοντα (σπίτι, σχολείο), έχει επιμονή στην τήρηση των κανόνων και ακολουθεί την ίδια διαδικασία τόσο για τη διεκπεραίωση των καθημερινών δραστηριοτήτων (φαγητό, μπάνιο) όσο και για τη μελέτη των μαθημάτων του. Εκτός από αυτά, εμφανίζει **κινητικές στερεοτυπίες** (αμφιταλάντευση, αιώρηση, στροβιλισμός, δακτυλοβασία, ανοιγμα και κλείσιμο των ματιών και του στόματος, κίνηση του κεφαλιού με κατεύθυνση εμπρός – πίσω, γρήγορες και ξαφνικές κινήσεις των δακτύλων μπροστά στα μάτια, φτερούγισμα των χεριών), **κάνει στερεότυπη χρήση αντικειμένων** (ανοιγοκλείσιμο στυλο, αναποδογύρισμα νομισμάτων, συνεχής τακτοποίηση και παράταξη των παιγνιδιών) και **στερεότυπη χρήση της γλώσσας** (ηχολαλία δηλαδή αυτολεξεί επανάληψη λέξεων και φράσεων άλλων ανθρώπων, ασυνήθιστη προσωδία και ιδιοσυγκρασιακή χρήση της γλώσσας δηλαδή χρήση λέξεων στις οποίες έχει προσδώσει δικό του και περιεχόμενο). Οι στερεοτυπίες αυτές αποτελούν συμπτώματα που γίνονται εύκολα και νωρίς αντιληπτά από τους συνομιλήκους τυπικής ανάπτυξης και συχνά τους οδηγούν να απορρίψουν ή ακόμα και να περιθωριοποιήσουν το παιδί με αυτισμό θεωρώντας το διαφορετικό.

Όσον αφορά τα ενδιαφέροντα και τις δραστηριότητες, το άτομο με αυτισμό ασχολείται με υπερβολικό και ασυνήθιστο τρόπο με περιορισμένα ενδιαφέροντα, όπως με την κατασκευή ηλεκτρικών μηχανημάτων, με κάποιο άθλημα ή παζλ.

Τέλος, διακρίνεται από μη φυσιολογική αντίδραση στα αισθητηριακά ερεθίσματα, αντίδραση που μπορεί να κυμαίνεται από την υπόαντίδραση και να αφορά λόγου χάρη τη μη φυσιολογική βίωση του πόνου, μέχρι τη υπέραντίδραση και να σχετίζεται με αίσθημα δυσφορίας σε αισθήσεις εγγύτητας και αγγίγματα, υπερβολική ενόχληση σε ηχητικά ερεθίσματα και υπερευαισθησία σε οσμές και γεύσεις.

Γεωργιάδου Φωτεινή
Ειδική Παιδαγωγός